

ДОВЕРИЕ И ОТГОВОРНОСТ

Както никога досега, младата художествено-творческа интелигенция е обект на внимание и грижи, които са не само признание на нейния творчески потенциал, не само далновидност и загриженост за утрешния ден на нашата култура и изкуство, но и израз на новата роля на художественото творчество в развитото социалистическо общество — ролята на първостепенен фактор в изграждането на новия човек. Все повече и повече връзката между изкуството и живота разкрива своята двупосочност, на изкуството се възлагат задачи, свързани със стратегическите цели на духовното строителство, то се превръща в деен фактор при изграждането на новия живот. Именно затова вниманието към младата художествено-творческа интелигенция, вниманието и грижите за нейното израстване и пълноценно включване в духовния живот на нацията са не само трогващо доверие, но и повод още веднъж да усетим нашата отговорност — пред народа, пред партията, пред родината, пред здравите революционни традиции на българското изкуство и култура, пред бъдещето.

Ярък пример за грижите на партията и правителството за израстването на здрава литературна смяна бе словото на др. Тодор Живков, произнесено на срещата на Секретариата на ЦК на БКП с участниците в Третата национална конференция на младите литературни творци. Има нещо символично, че преди девет години (март 1969) на среща с младите първият наш партиен и държавен ръководител произнесе знаменитата си реч за състоянието и задачите на литературната ни критика. Сега, пак на среща с младостта на нашата литература, др. Тодор Живков говори за задачите на нашето общество на настоящия етап, за ролята и отговорността на литературата ни като продължител на дълголетни демократични и революционни традиции. И ако в съвпаданието на тези два факта откриваме друг, по-висок смисъл — той е, че мащабните задачи пред нашата култура и изкуство са споделени с тези, на които предстои, в плодотворно сътрудничество с творците от всички други поколения, да ги осъществят в бъдещето. Това още веднъж подчертава огромното доверие в нашата художествена смяна — и нейната историческа отговорност.

Именно това доверие и отговорност изтъкна др. Тодор Живков в думите си: „Ние виждаме в лицето на младата творческа интелигенция утрешния ден и утрешното лице на нашата култура, на нашата литература и изкуство и бихме искали този ден да бъде колкото се може по-светъл и плодотворен, това лице да бъде колкото се може по-прекрасно и благородно. Нашата грижа за младите е грижа за бъдещето на българската литература и изкуство.“

Ние съзнаваме огромната обществена, духовна, естетическа и друга ценност на идеите, знанията, качества, които носи в себе си младото поколение, които то внася в нашия общ труд, борба и съзидание, в нашето единно движение напред по пътя на социализма и комунизма. Едва ли има сериозен човек, който би могъл да си представи решаването на колосалните задачи в материалното и ду-

хoвнoтo рaзвитиe нa Нaрoднa рeпубличa Бългapия бeз тaлaнтa, бeз пpинoсa нa млaдoтo пoкoлeниe.

Ние вярваме в нашата млада творческа интелигенция. Вярваме в нейните политически позиции, в нейната безпределна преданост на идеите и делото на социализма, в нейната кръвна свързаност с народа, в нейното будно обществено чувство, възискателност и отговорност. България има не само прекрасна работническа и селска младеж, но и прекрасно художествено-творческо младо поколение.“

Малко е да се каже, че тези думи окрилят и вдъхновяват. Разбира се, високата оценка на партията и правителството, прозвучала в думите на др. Тодор Живков, за младите е нов тласък за творчество, вдъхновение в борбата за по-високо идейно-художествено майсторство. Но същевременно този израз на вяра в силите на младата литературна смяна още по-нагледно очертава и мащабността на нейните задачи, високите изисквания, поставени от историческия етап в развитието на България, на които тя трябва да отговори със своето творчество.

Др. Тодор Живков се спря в началото на своето слово на основните задачи пред българския народ в настоящия момент, в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Той подчерта, че тези задачи имат не само социално-икономически и технически смисъл, че в процеса на осъществяването им протича и изграждането на новия човек — строител и поданик на развитото социалистическо общество; и че именно във високоотговорната и сложна сфера на културно и духовно строителство най-ярко изпъкват ролята и отговорността на художественото творчество. В тази светлина трябва да се разглеждат и проблемите на младата литературна смяна, този е истинският мащаб на задачите пред нея и на отговорността ѝ. По-нататък др. Тодор Живков припомни историческото значение на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., като отбеляза, че с него бяха премахнати отклоненията от Димитровския генерален курс за изграждане на социализма в нашата страна. Възвръщането към ленинските принципи в общественния живот се отрази благотворно върху цялостното развитие на нашето общество, но може би най-очевидна и плодотворна бе ролята му в областта на културата и изкуството: „Априлската линия в действие и в областта на литературата, и в областта на науката и образованието, и в областта на икономиката е линия на творчество. Тази линия отричи колосалните творчески възможности и енергията на народа за ускорено развитие на страната“ — подчерта др. Тодор Живков. Именно това ускорено развитие във всички области, включително и в духовната сфера, донесе високите резултати в двадесетилетното ни развитие след Април'1956; а качествено по-високият етап, до който сме достигнали във възходящото движение по пътя на социализма и комунизма, извика необходимостта от Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. Спирайки се на неговото значение, др. Тодор Живков отбеляза:

„Юлският пленум е в пълния смисъл на думата продължение на делото на Априлския пленум от 1956 г. Той е пропит от духа на априлската линия — дух на творческо прилагане на нашата теория към конкретните условия и задачи, дух на самокритичност и критичност, на комунистическа откровеност, дух на последователно прилагане на ленинските принципи във всеотдайна и дейност. В този смисъл решенията на Юлския пленум представляват по същество нов, по-висок етап в творческото развитие на априлската линия. В този смисъл борбата за изпълнение на юлските решения е борба за по-нататъшно осъществяване на априлската линия във всички области.“

Именно тук се корени и дълбоката приемственост между различните творчески поколения. И тук се разкрива дълбоката приемствена връзка между тях. Затова и др. Тодор Живков, обръщайки се към участниците в срещата, каза:

„Ще се радваме, ако вашето поколение се изяви в литературата и в живота като убеден носител и борец за осъществяване идеите и проблемите, които постави Юлският пленум на Централния комитет от 1956 г.“

За да може младата литературна смяна да бъде на висотата на тези задачи, повече от всякога на нея ѝ е необходима опората на нашата литературна традиция. А тя в генералната си линия винаги е била традиция на честно и смело гражданско ангажиране на твореца с големите въпроси на своето време, традиция на ярък патриотичен и политически патос, традиция на вярна служба на своя народ и съпричастие с прогресивните сили в борбата за национално и социално освобождение. Нашата история категорично доказва, че големият творец достига истинските възможности на своя талант единствено в служба на най-смелите идеи на своята епоха, в служба на народа и неговия революционен авангард. Достатъчно е да се върнем към съдбата на най-значителните наши литературни творци, за да се убедим, че в единството между слово и дело, в съюза между полета на творческото вдъхновение и смелата устременост в бъдещето на марксистко-ленинската мисъл са се раждали най-високите постижения на българската литература. Затова и др. Тодор Живков отбелязва: „Прогресивната, революционната литература е играла изключителна роля в нашата история. И ние се гордеем с този факт, с наличието на такъв модел на толкова тясно преплитане и взаимодействие между политиката и литературата.“

Този въпрос е от съдбоносна важност и за младата литературна смяна. Защото тази традиция на нашата литература е очертала и магистралната насока в развитието ѝ, на дело е показала, че само единството между таланта и неговия народ осигурява непреходността на творческото дело. „Съдбата на народа винаги е била съдба на нашите най-талантливи поети и писатели, борбата на народа — тяхна борба, стремленията на народа — техни стремления“ — подчерта др. Тодор Живков.

Тази основна истина за развитието на нашата литература е доказана с живота и смъртта на много и много от най-талантливите ѝ представители. Затова тя е непререкаем девиз и на младата литературна смяна. Тя определя и изискванията пред младите творци, и тяхната отговорност — както пред сенките на великите предтечи, така и пред настоящето и пред бъдещето. Наследници на славни борчески традиции, младите писатели са длъжни да ги продължат в днешния ден, да намерят съвременните им проекции, да ги отстоят с целия плам на своята младост, да ги развиват и извисяват съобразно със задачите, които по-нататъшното развитие на нашето общество поставя пред тях.

„Костната система на българската литература е борбата на българския народ за свобода, прогрес и социализъм, гръбнакът на българската литература е политически“ — обобщил др. Тодор Живков. — „Политиката и литературата, политиката и изкуството са неделими. Пазете от болести и изкривявания тази костна система, укрепвайте я, дръжте винаги изправен гръбнака на нашата художествена литература — това е единственият начин да я запазите в авангарда на силите и факторите, които движат напред нашата история и нашето прогресивно развитие, това е единственият път да я извисите до величието на безсмъртието и непреходността.“

Тези думи на др. Тодор Живков са не само окрилящо напътствие към онези, на които се пада да продължат славните традиции на нашата литература. Огромната историческа правда, съдържаша се в тях, ги превръща в нещо повече — в действено оръжие за развитието на изкуството и културата, трасира генералната линия в бъдещото развитие на нашата литература. За младите творци това е огромно доверие — да бъдат продължители на отстояваното с кръвта на толкова хиляди герои, да търсят неговото продължение в наши дни. Нестихващата битка за умовите и сърцата на хората, борбата на идеологическия фронт превръща това доверие в също толкова голяма отговорност. И в двуетидневната същност на доверието и отговорността трябва да търсим оня патос на вдъхновение и признателност, който словото на др. Тодор Живков събуди в редиците

на младата литературна смяна. Неговото огромно, програмно значение за развитието на съвременната ни литература има за младата художественотворческа интелигенция стойността на маяк, който насочва усилията ѝ в единствено вярната насока — активното съпричастие с борбите и стремежите на партията и народа, дейното участие в изграждането на новия живот и новия човек, борбата срещу внушенията на нашите идеологически и класови противници с непобедимото оръжие на комунистическата правда. Не е необходимо отново да подчертаваме историческата важност на тези задачи, които стоят пред дейците на нашата култура и изкуство, и в осъществяването на които все по-дейно участие взима и младата литературна смяна. Тук именно е и нейното основно задължение да бъде на висотата на онези изисквания, които ѝ са отредени както от революционната традиция на българската литература, така и от грандиозното ни настояще, насочено в бъдещето. В словото на др. Тодор Живков още веднъж прозвуча доверието, което партията и народът имат в своята художественотворческа интелигенция, в нейните сили и възможности. И ние не се съмняваме, че младата литературна смяна ще се окаже достойна за това доверие, ще се отплати с нови, още по-високи достижения, пресъздаващи нашето съвремие, на своя народ, партия и правителство. Защото в това се състои нейната мисия, към това я задължава отговорността ѝ пред бъдещето.

„Литературна мисъл“